

Motion till riksdagen 2005/06:Sf252

av **Gustav Fridolin (mp)**

Utländska arbetstagare i Sverige

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att förbättra de papperslösa arbetarnas möjligheter och ställning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att ratificera konventionen om migrantarbetares rättigheter.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om en engångsamnesti för papperslösa arbetare.

Motivering

Förra sommaren avslöjades att en grupp människor som arbetade för Svenskt Stål AB arbetade under oacceptabla former. Personerna i fråga hade tillfälliga arbetstillstånd och var anställda av en tysk entreprenör som anlätades av SSAB. De tjänade mellan 5,70 och 8 kr i timmen och det hände att de fick arbeta nattsift 21 nätter i sträck utan vilodag. Skyddsutrustningen de hade att tillgå var undermålig. Det var först när en av de anställda dog som medarbetarnas utsatthet uppmärksammades och fackförbunden engagerade sig för att få stopp på övergreppen. Dessa medarbetare hade arbetat sida vid sida med sina svenska kolleger under en längre tid, men under helt andra förhållanden än kollegerna, som var organiserade i traditionella svenska fackförbund och skyddade av kollektivavtal. Tyvärr är dessa människors situation inte helt ovanlig i Sverige i dag.

Det handlar om papperslösa, människor som lever och arbetar i Sverige men som saknar alla de rättigheter som vi i dag tar för givna. Barn som inte får gå i skolan, vuxna som exploateras på en rättslös arbetsmarknad, människor som förnekas rätten till bostad. Uppgifterna om hur många papperslösa som lever i Sverige varierar, men de lägsta siffrorna talar om 5 000 personer.

De papperslösa arbetarna kan delas in i fem olika kategorier:

1. de som efter avslag på ansökan om asyl- eller uppehållstillstånd gått under jorden,

Fel! Okänt namn på

2. de som kommit hit på turistvisum men som arbetar i landet och som stannat kvar efter det att visumet gått ut,
3. de som har tillfälliga arbets- eller uppehållstillstånd,
4. flyktingar som sökt asyl och vars ansökan är under beredning, och som därav är undantagna från kravet på arbetstillstånd,
5. de som kommit till landet som säsongarbetare.

Det finns många exempel på extrema missförhållanden på den svenska arbetsmarknaden. Arbetare som inte får anställningskontrakt och som lever under ständigt hot att få sparken. Människor som tvingas acceptera skadliga arbetsförhållanden och en usel lön eftersom hotet om avvisning avskräcker dem från att ställa krav.

Deras barn förvägras rätten till utbildning, en fundamental mänsklig rättighet. Många av dessa människor står utanför hela det sociala skydds nätet och har inte möjlighet att söka vård när de blir sjuka eller skadar sig. De lever i en rättslös värld där de inte har någon möjlighet att vända sig till polisen då de blivit utsatta för brott. En sexuellt utnyttjad kvinna kan inte vända sig till polisen – då kastas hon ut ur landet.

Papperslösa arbetar inom alla områden, inom byggbranschen och jordbrukssektorn, på städföretag och restauranger, som bärplockare och säsongarbetare. Efterfrågan på billig och foglig arbetskraft finns både inom den öppna, legala arbetsmarknaden och inom den informella sektorn och i hushållen.

Socialdemokraterna har genom historien kämpat för arbetarnas rättigheter och använder en retorik som låter påskina att man arbetar för de mest utsatta i samhället, men i realiteten står man för en hård och inhuman flyktingpolitik som tvingar fram en ny underklass i fullständig rättslöshet.

I Sverige beviljas extremt få, knappt 1 procent, asyl i första instans. Inom EU ligger den siffran på mellan 10 och 30 procent, i vårt grannland Danmark på 22 procent. Sverige är också känt för långa handläggningstider. Den långa väntan får enorma konsekvenser på många olika sätt; en av de värsta aspekterna är apatiska flyktingbarn. Systemet tvingar människor att leva i ovisshet under många år, vilket leder till oro och passivisering. Många människor som befinner sig i väntan försöker under den tiden aktivt förbättra sin levnadssituation genom att söka sig ett arbete och hamnar då på en arbetsmarknad med extremt tuffa villkor. Det är människor som kommer att bidra till den svenska tillväxten, men som lever utanför välfärdssystemet.

Den svenska flyktingpolitiken leder alltså till att många människor går under jorden efter avvisningsbeslut. Sverige har fällts av FN:s tortyrkommitté nio gånger för att man avvisat flyktingar till länder där de riskerar tortyr. Inget annat land i världen har fällts så många gånger. Det faktum att det är så svårt att få asyl i Sverige trots skyddsbehov, gör att människor tvingas gå under jorden och ordna sin försörjning på den rättslösa arbetsmarknaden, i stället för att få asyl och tillgång till de rättigheter och skyldigheter som gäller för oss andra som bor här i landet.

FN:s migrantarbetarkonvention som trädde i kraft förra sommaren syftar till att förbättra situationen för migrantarbetare världen över. Konventionen

Fel! Okänt namn på

förpliktigar de länder som ratificerat den att garantera att grundläggande mänskliga rättigheter upprätthålls också för de människor som lever tillfälligt i landet. Den svenska regeringen har valt att inte ratificera konventionen. Hade konventionen gällt i Sverige skulle den svenska regeringen vara tvungen att åtgärda många av de problem som beskrivits vad gäller situationen för papperslösa, en skyldighet och möjlighet som den svenska regeringen valt bort.

För att de universella mänskliga rättigheterna ska gälla för alla anser Miljöpartiet att svenska staten under en begränsad tid ska utfärda en engångsamnesti för de som befinner sig i asylprocessen, eller har genomgått asylprocessen och varit i landet tolv månader eller längre utan permanent uppehållstillstånd, oavsett om man är gömd eller ej. Detta följs rimligen av en bortre gräns på lika många månader i asylhandläggningen. Genom denna reform skulle i dag gömda människor få samma rättigheter och skyldigheter som vi andra och kunna lämna en situation av total rättslöshet. De får möjlighet att söka arbete hos seriösa arbetsgivare, de får tillgång till vård och barnen får tillgång till utbildning. En åtgärd av detta slag skulle dessutom innebära en enorm möjlighet till nystart för Migrationsverket och den nya instans- och processordning som planeras och som då blir av med hela den eftersläpning i handläggningen som Migrationsverket dragits med i många år.

Undertecknande och efterlevnad av konventionen om migrantarbetares rättigheter i kombination med denna amnesti för flyktingar kommer att leda till en förbättrad levnadssituation för många människor, samt innebära att Sverige tar ett stort steg mot avskaffandet av denna nya underklass.

Stockholm den 29 september 2005

Gustav Fridolin (mp)